

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма
підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» «Психологія праці
та психологічний супровід освіти дорослих» / «Work Psychology and psychological support adult education»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни Наукова фахова українська мова

Викладач Вовк Мирослава Петрівна – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти

Профіль викладача <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Vovk.pdf>

Контактний телефон +380672580296

E-mail: miravovk79@gmail.com

Сторінка дисципліни <http://ipood.com.ua/phd-053/>

Консультації очні понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю Viber (+380663585223) в робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

На сучасному етапі розвитку педагогічної думки, наук про освіту в інтердисциплінарному вимірі висуваються якісно нові вимоги до викладача-дослідника. Відповідно національна система підготовки здобувачів ступеня доктора філософії потребує реформування з метою формування спектру професійних компетентностей. Серед них відповідно до викликів часу, пов'язаних з необхідністю активізації професійної наукової комунікації, презентації результатів власного наукового пошуку на якісно високому рівні, актуалізується проблема формування мовно-комунікативної компетентності.

Підвищення ціннісно-мотиваційного статусу української наукової мови, посилення ролі національних мов як чинника розвитку науки зумовлене необхідністю підготовки наукової еліти, здатної репрезентувати досягнення освітніх наук у регіональному, національному та міжнародному вимірах. З метою удосконалення неперервної мовної наукової освіти навчальним планом підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 05 Соціально-поведінкові науки (спеціальність 053 Психологія) передбачено опанування нормативного курсу «Наукова фахова українська мова».

Здобувач ступеня доктора філософії має володіти методологією наукової творчості, уміннями здобувати, аналізувати і систематизувати наукові факти, а також вільно послуговуватися нормативною національною науковою мовою в усіх підстилях наукового стилю у письмовій та усній, монологічній і діалогічній формах, володіти високим рівнем мовнокомунікативної культури у сфері науково-професійної комунікації.

Варто зазначити, що опанування сукупністю мовних засобів і особливостей їх використання у професійній сфері комунікації з метою забезпечення порозуміння у фаховому середовищі, знання жанрів наукового викладення дослідницьких результатів, використання можливостей наукової фахової мови для впровадження наукових теорій, концепцій, технологій в освітню практику є актуальним викликом сучасного високоінформаційного соціуму, що частково розв'язується у процесі вивчення курсу «Наукова фахова українська мова».

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Наукова фахова українська мова» є сформувати у здобувачів мовно-комунікативні уміння, навички усної і писемної фахової комунікації, розвиток здатності усного і письмового спілкування рідною мовою з використанням форм, видів, мовних засобів наукового стилю у професійному середовищі, використання можливостей наукової фахової української мови для презентації дослідницької позиції.

Передбачається самостійна дослідницька діяльність, проведення практичних, семінарських занять, індивідуальні завдання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Наукова фахова українська мова» є формування наступних компетентностей:

загальних компетентностей:

- **ЗК-3.** Здатність до професійної комунікації в усній та письмовій формах;
- **ЗК-9.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- **ЗК-11.** Здатність до конструктивної соціальної взаємодії.

фахових компетентностей:

- **ФК-3.** Здатність до продуктивної фахової комунікації українською мовою, опису, ідентифікації й класифікації ключових понять у сфері наукової професійної комунікації.
- **ФК-7.** Здатність створювати дослідницькі та освітні проекти у сфері освіти дорослих та її психологічного супроводу.
- **ФК-12.** Здатність визнавати, поважати та керуватися принципами етики взаємодії у науковій, викладацькій та практичній психологічній діяльності; слідувати принципам академічної доброчесності, відповідальності..

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Наукова фахова українська мова» можна вважати успішними за умови досягнення **предметних результатів:**

- **ПРН 3.** Володіння мовними засобами наукового тексту, здатність до вибору засобів наукового стилю та використання сукупності мовних засобів фахової української мови для усної і писемної презентації результатів досліджень у сфері освіти дорослих та психології праці.
- **ПРН 8.** Здатність ініціювати та створювати наукові та освітні проекти, розробляти та впроваджувати інноваційні засоби викладацької діяльності.
- **ПРН 12.** Здатність у викладацькій та практичній психологічній діяльності дотримуватись норм професійної етики, принципів і процедур академічної доброчесності прийнятих науковою спільнотою; виявляти лідерські якості, готовність до конструктивності і співпраці в командній роботі, будувати професійні стосунки на принципах поваги, міжкультурної толерантності.

Форми і методи діагностики успішності навчання: виконання індивідуального завдання (підготовка усного виступу і презентації у рамках написання наукової статті, підготовки наукової доповіді); мовностилістичний аналіз тексту, дискусії, написання текстів різних наукових жанрів.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 60

Кількість годин: лекції – 4, практичні – 16.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	40

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Обов'язкова / вибіркова
1	1	1, 2	053 Психологія	2, 60 годин	2	Екзамен	Обов'язкова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Наукова фахова українська мова» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у формуванні власних мовнокомунікативних якостей, компетентностей наукового і літературного редагування текстів, має навички самостійної роботи щодо опрацювання наукових джерел, оформлення цитат і покликань, має досвід написання наукових текстів різних жанрів, опанував на рівні бакалаврату і магістратури дисципліну «Українська мова (за професійним спрямуванням)», інші дисципліни мовного спрямування залежно від фаху, здобутого у закладі вищої освіти.

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період використовуємо комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

При організації освітнього процесу в ІООД імені Івана Зязюна НАПН України майбутні доктори філософії, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення про систему забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктора наук; Положення про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії; Положення про політику академічної доброчесності; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність; Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці; Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості аспірантами.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	<p>Змістовий модуль I. Тема 1.1. Сучасні вимоги до оформлення наукового тексту. Реалізація політики академічної доброчесності в науковій сфері. Академічний плагіат і самоплагіат. Культура написання наукового тексту. Мовні одиниці наукової фахової мови. Вимоги до оформлення наукових текстів та їх презентації у наукометричних базах. Жанрологія наукових текстів: український і зарубіжний досвід.</p>	Лекція 2 год. <i>Face to face</i>	Презентація, роздатковий матеріал	1; 2; 3; 4; 5.	<p>Завдання для самостійної роботи. Написання анотації фахової статті, книги, підручника, курсової, дипломної, магістерської роботи (4 годин)</p>	2 б.	жовтень
Згідно з розкладом	<p>Тема 1.1. Сучасні вимоги до оформлення наукового тексту. Реалізація політики академічної доброчесності в науковій сфері. Академічний плагіат і самоплагіат. Культура написання наукового тексту. Мовні одиниці наукової фахової мови. Вимоги до оформлення наукових текстів та їх презентації у наукометричних базах.</p>	Практичне заняття 2 год. <i>Online</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення: 1. Інформативна, епістемологічна, комунікативна, перформативна, гносеологічна, когнітивна, діалогічна функції наукового стилю. 2. Функціональна класифікація підстилів наукового стилю. 3. Мовні одиниці наукової фахової мови:</p>	4 б.	жовтень

	Жанрологія наукових текстів: український і зарубіжний досвід.				міжстильові та функціонально-наукові. Творчо-пошукове завдання. Підготовка до дискусії «Якою, на ваш погляд, повинна бути сучасна українська наукова термінологія: прагматичною, інтернаціональною чи національною?» (3 год.).		
Згідно з розкладом	Тема 1.1. Сучасні вимоги до оформлення наукового тексту. Реалізація політики академічної доброчесності в науковій сфері. Академічний плагіат і самоплагіат. Культура написання наукового тексту. Мовні одиниці наукової фахової мови. Вимоги до оформлення наукових текстів та їх презентації у наукометричних базах. Жанрологія наукових текстів: український і зарубіжний досвід.	Практичне заняття 2 год. <i>Face to face</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	Питання для обговорення: 1. Власне науковий (академічний) підстиль: академічність викладу, наукова і фахова термінологія, точність, аргументованість, логічна послідовність, лаконічність форми. Жанри власне наукового стилю. 2. Науково-популярний підстиль, його стилістичні ознаки. 3. Культура читання наукового тексту. Творчо-пошукове завдання. Підібрати тексти академічного і науково-популярного стилю. Завдання з використання методу стилістичного аналізу. Мовностилістичний аналіз наукового тексту. (3 год.)	4 б.	жовтень

Згідно з розкладом	<p>Тема 1.2. Композиція писемного наукового тексту. Основні структурні елементи наукового тексту. Формулювання заголовку наукового тексту. План наукового тексту (простий, складний, питальний, тезовий, цитатний, робочий). Рубрикація наукового тексту як логічний поділ на певні частини. Складання плану-проспекту. Джерелознавча основа наукового тексту (каталог, картотека). Типи каталогів: систематичний, предметний, електронний. Мовне оформлення композиції наукового дослідження. Етапи підготовки наукової статті</p>	<p>Практичне заняття 2 год. <i>Online</i></p>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 2; 3; 4.	<p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні структурні елементи наукового тексту (формулювання заголовку, складання плану, рубрикація наукового тексту). 2. Джерелознавча основа наукового тексту (каталог, картотека). Типи каталогів: систематичний, предметний, електронний. 3. Мовне оформлення композиції наукового дослідження: обґрунтування актуальності, огляд літератури, формулювання мети, завдання дослідження, теоретичні і емпіричні методи, методологічна і теоретична основа, практичне значення, апробація. <p>Творчо-пошукове завдання. Підготувати науковий текст з проблеми дослідження.</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>Завдання 1. Конспект наукової статті з фахової проблематики.</p> <p>Завдання 2. Укладання словника термінів з теми наукового дослідження. (5 год.)</p>	5 б.	жовтень
--------------------	--	--	--	-------------	---	------	---------

Згідно з розкладом	<p>Тема 1.2. Композиція писемного наукового тексту. Основні структурні елементи наукового тексту. Формулювання заголовку наукового тексту. План наукового тексту (простий, складний, питальний, тезовий, цитатний, робочий). Рубрикація наукового тексту як логічний поділ на певні частини. Складання плану-проспекту. Джерелознавча основа наукового тексту (каталог, картотека). Типи каталогів: систематичний, предметний, електронний. Мовне оформлення композиції наукового дослідження. Етапи підготовки наукової статті.</p>	<p>Практичне заняття 2 год. <i>Online</i></p>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення: 1. Особливості оформлення бібліографії. 2. Основні функції покликань і цитування. 3. Етапи підготовки наукової статті: формулювання заголовку, розроблення орієнтованого плану, проблематика вступу, аналіз остання досліджень, виокремлення проблеми, визначення методів, виклад основної частини, висновків і перспектив дослідження. Практичне завдання. Скласти список бібліографічних праць з теми дисертаційного дослідження (2-3 сторінки). Завдання із використанням методу стилістичного аналізу. Завдання 1. Мовностилістичний аналіз науково-навчального тексту. Завдання 2. Мовностилістичний аналіз науково-популярного тексту. (5 год.)</p>	5 б.	жовтень
--------------------	--	--	--	-------------	---	------	---------

Згідно з розкладом	Змістовий модуль II. Тема 2.1. Особливості наукового усного мовлення. Наукова доповідь як жанр наукового стилю, що передбачає розгорнуте повідомлення на спеціальну тему, фіксується в усній чи письмовій формі і виголошується на засідання наукового товариства. Різновиди наукової доповіді: тематична, інформаційна, звітна. Фактори успіху наукової доповіді: логіко-композиційна побудова, доказовість, аргументованість, уміння взаємодіяти з аудиторією, використання прийомів активізації уваги, мовної культури мовних засобів виразності (тропи, фразеологізми тощо) і позамовних (постава, жести, міміка та ін.), техніки мовлення. Етапи підготовки наукової доповіді.	Лекція 2 год. <i>Face to face</i>	Презентація, роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4.	Завдання для самостійної роботи. Завдання 1. Обґрунтування назви наукового тексту. Завдання 2. Створення плану презентації авторської наукової роботи. (2 год.)	2 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Тема 2.1. Особливості наукового усного мовлення. Наукова доповідь як жанр наукового стилю, що передбачає розгорнуте повідомлення на спеціальну тему,	Семінар 2 год. <i>Face to face</i>	Презентація, роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	Питання для обговорення 1. Наукова доповідь як жанр наукового стилю. 2. Різновиди наукової доповіді: тематична, інформаційна, звітна. 3. Фактори успіху	4 б.	квітень

	<p>фіксується в усній чи письмовій формі і виголошується на засідання наукового товариства. Різновиди наукової доповіді: тематична, інформаційна, звітна. Фактори успіху наукової доповіді: логіко-композиційна побудова, доказовість, аргументованість, уміння взаємодіяти з аудиторією, використання прийомів активізації уваги, мовної культури мовних засобів виразності (тропи, фразеологізми тощо) і позамовних (постава, жести, міміка та ін.), техніки мовлення. Етапи підготовки наукової доповіді.</p>				<p>наукової доповіді. 4. Підібрати тексти наукових доповідей. Завдання для самостійної роботи. Редагування наукового тексту. (4 год.)</p>		
Згідно з розкладом	<p>Тема 2.1. Особливості наукового усного мовлення. Наукова доповідь як жанр наукового стилю, що передбачає розгорнуте повідомлення на спеціальну тему, фіксується в усній чи письмовій формі і виголошується на засідання наукового товариства. Різновиди наукової доповіді: тематична, інформаційна, звітна. Фактори успіху</p>	<p>Практичне заняття 2 год. <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, роздатковий матеріал, методичні рекомендації</p>	1; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення 1. Етапи підготовки наукової доповіді: інтенції (винайдення), диспозиції (розташування), елокуції (словесне оформлення думки), меморії (запам'ятовування), акції (публічне виголошення), релаксації. 2. Підготувати наукову доповідь про актуальність власного дисертаційного</p>	4 б.	квітень

	наукової доповіді: логіко-композиційна побудова, доказовість, аргументованість, уміння взаємодіяти з аудиторією, використання прийомів активізації уваги, мовної культури мовних засобів виразності (тропи, фразеологізми тощо) і позамовних (постава, жести, міміка та ін.), техніки мовлення. Етапи підготовки наукової доповіді.				дослідження. Завдання з рецензування. Рецензування наукового тексту. (4 год.)		
Згідно з розкладом	Тема 2.2. Презентація наукового виступу. Науковий виступ – публічне виголошення промови з певного питання. Недоліки усного наукового мовлення. Електронна презентація.	Семінар 4 год. <i>Online</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1;3; 4.	Питання для обговорення 1. Науковий виступ – публічне виголошення промови з певного питання. Недоліки усного наукового мовлення. 2. Етапи підготовки електронної презентації. Практичне завдання. Презентація наукового інформаційного продукту.	5 б.	квітень
Згідно з розкладом	Тема 2.2. Презентація наукового виступу. Науковий виступ – публічне виголошення промови з певного питання. Недоліки усного наукового мовлення. Електронна презентація.	Практичне заняття 4 год. <i>Online</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4.	Практичні завдання: 1. Підготувати наукову доповідь з проблеми дисертаційного дослідження. 2. Підготувати електронну презентацію до виступу. Завдання для самостійної роботи. 1. Підготовка звіту про	5 б.	квітень

					опрацьовані джерела наукової інформації. 2. Складання конспекту статті, книги, підручника тощо.		
	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання.	Самостійна робота			Підготовка усного виступу і презентації у рамках написання наукової статті, навчально-методичного ресурсу, підготовки наукової доповіді за темою дисертаційного дослідження.	20 б.	квітень

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: творчо-пошукові завдання, індивідуальні завдання, редагування текстів, написання текстів наукового стилю, стилістичний аналіз, завдання для самостійної роботи.

Форма контролю: іспит.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань умінь та навичок з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»)

«2» - «незадовільно» - здобувач знає та частково розуміє базовий навчальний матеріал. Аспірант не орієнтується у термінології, не здатний здійснювати стилістичне, наукове редагування текстів. Потребує значного втручання викладача у підтримці процесу написання текстів різних жанрів.

«3» - «задовільно» - здобувач знає та розуміє базовий лекційний, законодавчий та навчальний матеріал. Орієнтується в понятійному апараті, Може оформлювати й оприлюднювати результати аудиторної і самостійної навчальної діяльності, але переважно з підтримкою викладача

«4» - «добре» - здобувач знає, розуміє, використовує базовий лекційний, законодавчий та навчальний матеріал, здатний аналізувати тексти різних наукових жанрів, використовує практичні уміння редагування, написання власних наукових текстів. Має незначні труднощі у створенні власних наукових текстів, презентації дослідницьких результатів на основі використання потенціалу наукової фахової мови.

«5» - «відмінно» - здобувач знає, розуміє, використовує не лише базовий, лекційний, законодавчий та навчальний матеріал; залучає для аналізу зарубіжні джерела, користується додатковими ресурсами для розвитку власної мовнокомунікативної компетентності. Написані або відредаговані ним тексти характеризуються високим рівнем стилістичного оформлення, унікальним ідеостилем з використанням потенціалу української фахової наукової мови

Згідно з Законом України «Про освіту» та «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (Розділ 3.12), контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять і має на меті перевірку рівня мовнокомунікативної компетентності. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять з дисципліни «Наукова фахова українська мова» – усне опитування, виконання творчо-пошукових, практичних завдань, завдань для самостійної роботи, презентація виконання індивідуального завдання та ін.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні, або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль включає залік відповідно переліку питань розроблених викладачем.

Результати поточного та підсумкового контролю визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Індивідуальне завдання	Залікова робота	Сума
Модуль I						
T1	T2	T3	T4			
10	10	10	10	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вовк М.П. Технологія розвитку мовнокомунікативної компетентності майбутніх докторів філософії в умовах поєднання формального і неформального навчання // Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк, Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. К.: Талком, 2019. – 320 с. С.93-152. <https://lib.iitta.gov.ua/715790/>
2. Вовк М.П. Тренінг з розвитку мовної культури майбутнього педагога-дослідника в умовах формальної освіти // Тренінгові технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: метод. рек. / [М.П. Вовк, Л.Ю. Султанова, С.О. Соломаха, С.В. Ходаківська]; Інститут педагогічної освіти і освіти імені Івана Зязюна. – Київ, 2019. – 109 с. <https://lib.iitta.gov.ua/718751/>
3. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
4. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О.Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 190 с.
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
6. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І. Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
7. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 152 с.
8. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.

Додаткова

1. Семенов О.М., Рудь О.М. Культура фахової мови: навч. посіб. – Суми: СОІППО, 2013. – 260 с.
2. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 322 с.
3. Семенов О.М. Етнолінгвістична культура вчителя: навч. посіб. / Олена Семенов. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. Макаренка, 2014. – 186 с.
4. Семенов О.М. Етнолінгводидактична культура вчителя-словесника: навч. посіб. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – 153 с.
5. Сьогодні українського мовного середовища: зб. наук. пр. / за ред. докторів філ. наук, проф. С.Я. Єрмоленко, д. пед. наук, проф. Г.В. Онкович. – К.: ІВО АПН України, 2008. – 224 с.
6. Семенов О., Дейниченко Н. Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах: навч. посіб. – Суми: Вид. СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. – 216 с.
7. Словник –довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – Львів: Вид-во «Фенікс», 1996. – 368 с.
8. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Л. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.
9. Сидоренко В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: монографія / В.В. Сидоренко. – Донецьк: Каштан, 2012. – 492 с.
10. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2003. – 311 с.
11. Савенкова Л.О. Педагогічна риторика: зб. міні-кейсів / Л.О. Савенкова. – К.: КНЕУ, 2011. – 152 с.
12. Семенов О.М., Земка О.І. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. – Суми: Ніко, 2014. – 254 с.
13. Проскуркина Я.И., Цареградская Т.Л. Научный стиль речи: учеб.пособ. – К.: Кафедра, 2013. – 296 с.

Періодична література

«Українська мова і література в школі»
«Естетика і етика педагогічної дії»
«Педагогічна майстерність як система мистецьких і професійних компетентностей»
«Освіта дорослих: теорія, практика, досвід»
«Порівняльна професійна педагогіка»

Інформаційні ресурси

<http://www.inmo.org.ua/library.html>

<http://pedmaster.ucoz.ua/>

<http://sum.in.ua/>

<http://pravila-uk-mova.com.ua/>

<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>